

Linnunpöntön rakentaminen

Kesto: esivalmisteluista ja tekijöiden iästä riippuen noin 1–2 h (+ ripustamiseen kuluva aika)

Kenelle: ala- ja yläkoulu

Missä: teknisen työn luokassa tai ulkona

Milloin: talvella/alkukevällä (pönttöjen olisi hyvä olla paikallaan huhtikuuhun mennessä)

Tarvikkeet: lautaa, nauvoja, rautalankaa, vasara, saha, pora, suorakulma, puukko

Eräpassin osio: riistanhoito

Oppimistavoitteet: lintujen ekologia, nikkarointitaidot

TAUSTATIETOA

Linnunpönttöjä tarvitaan monenlaisissa metsissä ja niitä voi ripustaa rauhalliseen paikkaan myös omalle pihalle. Kolopesijöille ei ole aina tarjolla riittävästi sopivia luonnonkoloja, joihin rakentaa pesänsä, joten ihmisten rakentamat pöntöt ovat niille välttämättömiä. Linnunpöntöistä on hyötyä talvellakin, sillä linnut ja oravat voivat kömpiä niihin lämmittelemään pakkasella. Linnunpöntöistä on hyötyä myös ihmisille! Paitsi että pihapiirissä pesivien linnunpoikasten ruokintaa ja lentoharjoituksia on hauska seurata, niin hyönteissyöjälinnut, kuten siepot ja tintit, syövät suuria määriä hyttysiä ja muita hyönteisiä sekä niiden toukkia.

Koulussa rakennetun linnunpöntön voi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa koulun läheisyyteen ja sen asukkaita voidaan seurata lukuvuoden eri aikoina: kuka muuttaa sinne keväällä? Syksyllä pesän puhdistuksen yhteydessä voidaan tutkailla munan kuoria (muista suojakäsineet ja hygienia!). Entä näkyykö talvella merkkejä suojapaikan hakijoista? Jos jokainen lapsi rakentaa oman pöntön, voivat lapset viedä ne kotiinkin. Kesän jälkeen voidaan keskustella, mikä lintu kenenkin pönttöön pesi.

On tärkeää muistaa antaa linnuille pesimärauha ja ripustaa pöntöt turvalliseen paikkaan! Pönttöä ei saa sijoittaa niin, että aurinko paistaa siihen koko päivän, väärälle korkeudelle, liian ruuhkaiseen paikkaan tai niin, että poikasten harjoitellessa lentämään ne mätkähtävät suoraan tielle tai muuhun vaaralliseen paikkaan. Pöntön rakenteiden on myös oltava linnuille turvallisia: pöntön pohja (tai koko pönttö!) ei saa pudota, sisätilat eivät saa kastua ja mahdolliset ylimääräiset raot tulee tilkitä, jotta lintu ei jää koivestaan jumiin tai muuten satuta itseään. Pöntöt tulee rakentaa käsittelemättömästä laudasta, koska se on hengittävää, lämmintä ja sopivan karkeaa.

Eri lintulajit vaativat erikokoisia ja erilaisia pönttöjä. Tässä ohjeessa on esitelty kirjosisiepon (*Ficedula hypoleuca*) pesäpöntön rakennusohjeet, mutta linkkivinkeistä löydät ohjeita myös muiden lintulajien pönttöjen rakennusta varten. Näiden ohjeiden mukaan rakennettuun pönttöön saattaa pesiä myös talitiainen eli talitintti (*Parus major*). Molempia lajeja tavataan koko maassa pihapiireissä ja valoisissa lehti- ja sekametsissä.

LINKKIVINKKEJÄ

Ohjeita erilaisten linnunpönttöjen rakentamiseen lintujen suojele- ja harrastusjärjestö Birdlife Suomen nettisivuilla: http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/linnunpönttöjen_rakennusohjeet.shtml

Apua lajintunnistukseen: <http://www.luontoportti.com/suomi/fi/linnut/>

Tietoa riistan- ja luonnonhoitotoimenpiteistä:

<http://riista.fi/riistatalous/riistakannat/luonnon-ja-riistanhoito/>

<http://mmm.fi/riista/metsastys-ja-riistanhoito/elinymparistojen-hoito>

<http://www.eraluvat.fi/metsastys/riistanhoito/elinymparistot.html>

Linnunpöntön rakennusohjeet

Tarvikkeet kirjositsepon / talitaisen pönttöä varten:

4 x seinäpala (30 cm x 12,5 cm x 2,2 cm)

1 x kattopala (vaneria, 19 cm x 24 cm)

1 x pohjapala (10 cm x 10 cm)

1 x sisäkattopala (10 cm x 10 cm)

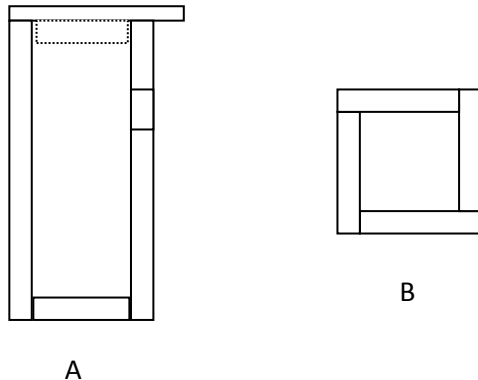
1 -1,5 m rautalankaa

14 naulaa

+ vasara, pora ja mittanauha

Työohjeet

1. **Sahaa seinä-, katto- ja pohjapalat** yllä olevien mittojen ja määrien mukaan.
2. **Poraa yhteen seinälaudan lentoaukko** aikuisen avustuksella (tarvittaessa). Aukon halkaisijan tulee olla noin 3 cm ja se sijoitetaan **8 cm etäisyydelle seinälaudan yläosasta**. Tee reikä hieman *sisäänpäin yläviistoon*, jotta vesi ei valu niin helposti sisälle.
3. (Poraa pohjalaudan kaikkiin kulmiin (ei liian reunaan!) halkaisijaltaan noin 0,5 cm – 1cm kokoiset reiät. Näiden tarkoitus on päästää pönttöön kertyvä kosteus ulos.)
4. **Naulaa pönttö kokoon** (ks. kuva B alla). **Pohjalevyn on tarkoitus upota seinien sisäpuolelle ja kiinnittää naulaamalla seinien läpi.**
5. Pönttö pitää puhdistaa säännöllisesti, joten katon on oltava avattava. Katossa on myös oltava räystäät, jotta vesi ei pääse sisälle pönttöön. **Naulaa sisäkatto kiinni ulkokattoon**. Tarkista, että katto sopii paikalleen ja pysyy siinä hyvin. Tarvittaessa sisäkattoa voi varovasti veistellä puukolla paremmin sopivaksi. **Kattoa ei siis naulata kiinni seiniin.**
6. Lopuksi tarvitaan vielä reiät kiinnityslankaa varten. **Poraa kaksi reikää *sisäänpäin yläviistoon* linnunpöntön takaseinän yläosaan ja pujota noin 1 m pitkä metallilanka niistä läpi.**
7. Halutessasi voit naulata lentoaukon ympärille suojapellin. Pelti suojaa linnunpoikasia oravilta. Ole tarkkana, että suojapelti on tiukasti kiinni laudassa ja reunat eivät ole liian terävät. Näin lintu ei satuta itseään. Voit käyttää apuna silikonია.
8. Mahdolliset halkeamat yms. ylimääräiset kolot paikataan silikonilla.
9. Kiinnitä kirjositsepon pesäpönttö noin 1,5 – 2 metrin korkeudelle niin, että sidot sen metallilangoilla puun oksien hankoihin. Varmista, että pönttö on tukevasti kiinni eikä heilu tuulessa. Puun vahingoittumista pitää välttää, joten voi olla hyvä idea käyttää metallilangan ja puun välissä pieniä puupalikoita. Linnunpönttöä ei koskaan saa naulata kiinni puuhun, sillä puun kasvaessa naulat voivat työntyä ulospäin, jolloin pönttö voi pudota. Muovinarua (tms.) ei kannata käyttää kiinnityksessä, sillä vuosien mittaan se haurastuu. Pöntön voi kiinnittää myös talvella!

Kaavakuva linnunpöntöstä sivulta päin (A) ja ylhäältä päin (B) ilman kattoa, jonka reunat menevät etu- ja sivuseinien yli muodostaen räystäät.